

Assessorament Psicopedagògic - 1.4.

UNA EXPERIÈNCIA DE MILLORA DE L'ASSESSORAMENT A UN CENTRE D'EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA

Ana Ma. Monteagudo Cao
EAP B-21 SE de Sant Martí

RESUM

Aquest projecte per a la millora de la pràctica educativa mitjançant l'assessorament psicopedagògic, es desenvolupa seguint l'estratègia general de l'assessorament que proposen Lago i Onrubia (2011a). Es va dur a terme a una escola d'educació infantil i primària de Barcelona. L'experiència reflecteix l'inici i el desenvolupament d'aquest projecte i creiem que pot haver contribuït a millorar l'actuació dels docents en les intervencions educatives relacionades amb la demanda de col·laboració que se'ns va formular. La demanda va ser col·laborar en l'elaboració de criteris i seguiment d'actuacions sobre "*Normes, límits, hàbits i rutines: fixació de conceptes i projecció de l'àmbit escolar a l'àmbit familiar*". Recull com es va constituir el grup de treball, com es van acordar els objectius i com va ser l'acompanyament durant les diferents fases del procés d'assessorament per part de l'assessora de l'equip d'assessorament psicopedagògic (EAP) referent del centre.

Paraules Claus: Assessorament psicopedagògic, família

ABSTRACT

This project for the improvement of the educational practice of counseling is developed according to the general counseling strategy proposed by Lago and Onrubia (2011a). It took place in a school in Barcelona for children and primary education. The experience reflects the beginning and development of this project and as we believe may have contributed to improve the performance of teachers in the educational interventions related to the demand for collaboration that was formulated. The request was to collaborate in the elaboration of criteria and follow up of actions on "*Norms, limits, habits and routines: fixing of concepts and projection of the school environment to the family environment*". It includes how the working group was constituted and how the objectives were agreed upon, as well as the process of accompaniment during the different phases of the counseling process by the counselor of team of psycho pedagogical Consultation (EAP) psychologist referring to the center, and the evaluation of the same.

Keywords: psycho pedagogical advice, family

Aquest article reflecteix les experiències d'iniciació d'un projecte de millora educativa que ha aportat beneficis que considerem rellevants als diferents agents educatius d'una escola pública de Barcelona. Aquest projecte es recolza en l'estratègia general d'assessorament proposada per Lago i Onrubia (2011a, 2011b). Es presentarà el recorregut del procés, algunes dificultats d'implementació del projecte i també les propostes de resolució que s'han adoptat.

El projecte es va desenvolupar a una escola pública d'educació infantil i primària de dues línies. L'alumnat és majoritàriament autòcton i presenta un nivell socioeconòmic i cultural desigual, des de famílies en situació de risc amb precarietat econòmica, fins a famílies amb un nivell socioeconòmic i cultural elevat. Aquestes

últimes són prou conscients del paper fonamental de l'educació en la construcció de la societat futura sobre la base de les relacions escola-família-infant.

Fase I Anàlisi i negociació de la demanda, definició conjunta dels objectius i procés d'assessorament : constitució del grup de treball i definició dels objectius

La necessitat de l'assessorament va sorgir a partir d'unes demandes individuals d'intervenció al nostre servei (EAP) a l'inici del curs 2013-2014 per part d'algunes tutores del segon cicle d'Educació Infantil. El punt de partida eren dos casos significatius d'alumnes de les classes de 4 i 5 anys que generaven molta inquietud. Arrel d'això, en una reunió es va constatar l'interès d'un assessorament als docents sobre com orientar a les famílies vers els hàbits, límits i rutines adients per a un correcte desenvolupament del potencial dels seus fills/es. Durant el curs anterior hi havia hagut nombroses demandes d'intervenció en aquest sentit, la qual cosa justificava iniciar un projecte de millora.

En una reunió posterior amb l'equip directiu del centre es van acordar les reunions periòdiques mensuals amb les tutores d'educació infantil, la coordinadora de l'etapa i la tècnica d'educació infantil (TEI). Aquestes sessions es durien a terme a una aula d'educació infantil a la franja horària de 12:30 a 14:00 hores.

Durant aquell curs es va anar reformulant la demanda fins a concretar-la en "Fomentar hàbits d'autonomia, comunicació i límits per a afavorir el creixement harmònic dels nens/es de segon cicle d'Educació Infantil". Aquesta reformulació va ser consensuada pel grup de treball.

Això va suposar l'assumpció per part de l'assessora de l'EAP, juntament amb altres rols que ja estava desenvolupant en el centre, d'un rol més ampli i de més abast com a assessora per a la innovació i la millora de la pràctica. Per fer-ho, va treballar metodològicament prenent com a referència les orientacions generals de l'estratègia citada de Lago i Onrubia, i incorporant les tasques d'assessorament per a la millora a les altres tasques com a professional de l'EAP. Durant el primer curs del projecte això va suposar un esforç de dedicació addicional d'unes sis hores mensuals, aproximadament. Aquest temps no hi era previst inicialment a la agenda de treball de l'EAP. Això es va corregir al segon any del projecte, tenint-lo en compte a la programació interna d'inici de curs, habilitant una quantitat de temps raonada.

En una fase inicial, l'assessora va mirar d'ajudar a establir quins rols teníem cadascú, intentant delegar i fer partícips als docents. Per tal de facilitar el canvi, es va introduir més sovint la terminologia pròpia del llenguatge psicopedagògic relacionat amb la conducta, fet que va donar més seguretat als professionals. En aquesta fase va ser molt important com a assessora ser pacient, explicar-se i escoltar el que necessitava cadascú, donar suport i explicar bé la importància de la coresponsabilitat de tots els participants.

A partir de la reflexió interna com a grup de treball, es va detectar la necessitat d'incrementar la formació en estratègies de resolució i de gestió de l'angoixa que aquest tipus de problemes sol generar als docents. També es va trobar que necessitàvem assignar més temps per a la reflexió grupal i per a compartir i

transmetre l'experiència dels avenços, és a dir, poder aprendre tots del propi procés.

Per a reforçar la implicació de l'equip directiu, l'assessora els informava periòdicament sobre el desenvolupament de les sessions i la importància del seu rol de lideratge, donant-los les dades que els permetien prendre millors decisions sobre el projecte.

Fase II i III Anàlisi de les pràctiques del professorat i disseny de les millores

Per a fer un seguiment de tot això, l'assessora va elaborar un instrument en forma de graella per tal de recollir dades útils per a l'anàlisi dels diferents obstacles, la qual van omplir les mestres i la TEI de manera individualitzada i que després es va analitzar. A partir d'aquesta anàlisi es va reformular una altra vegada el contingut de l'assessorament en termes de "*Normes, límits, hàbits i rutines: fixació de conceptes i projecció de l'àmbit escolar a l'àmbit familiar*". Això, juntament amb la incorporació de l'equip directiu a les reunions, a finals d'aquest curs, va servir de motivació per donar continuïtat al projecte de millora.

A l'inici del següent curs, el segon del projecte, vam consensuar amb l'equip directiu reunions de periodicitat mensual. Es va reconfigurar l'equip de treball, ja que dues tutores van passar a atendre altres obligacions fora del grup i es van incorporar una mestra d'educació especial del centre així com la cap d'estudis, que es va implicar intensament, a més de responsabilitzar-se de la realització de les actes de les reunions. Es va decidir per consens excloure de la demanda el treball sobre la comunicació i el llenguatge dels infants, al considerar que no era part fonamental d'aquesta.

Es va acordar que a cada reunió es revisarien els punts de la reunió anterior i s'anticiparien possibles punts significatius de la següent. L'assessora va trobar útil pel cas la seva formació prèvia en un Programa de Desenvolupament d' Habilitats Parentats[1].

En una de les reunions del grup de treball s'acordà que l'assessora aportaria contingut conceptual sobre normes, límits, hàbits, i estratègies de comunicació pel moment de l'entrevista dels docents amb mares i pares. Vam refrescar la rellevància del treball col·laboratiu dins del grup, dels rols de cadascú, de la coresponsabilitat de cada membre de l'equip; i vam utilitzar el *role-playing* per ajudar a delimitar bé els problemes en alguns casos que els preocupaven. Es van concretar canvis realistes (assolibles) dins el marc de l'entorn educatiu i de confort dels docents, per a dur a terme els exemples i estratègies de comunicació que s'havien treballat a les reunions.

Alguns del canvis més destacats van ser:

- Es van millorar les habilitats de treball d'equip: participació, consulta, responsabilitat, concreció de les tasques i objectiu.
- Es van homogeneïtzar els criteris d'observació, valoració i d'actuació dels casos que els hi preocupaven.

- Es comencen a comunicar de manera més fluïda els aspectes més importats a treballar: adquisició de vocabulari psicopedagògic, ús de conceptes vinculats als objectius deixant de costat la informació supèrflua.
- Es pren consciència d'un compromís concret i clar, tant individual com d'equip: assignant-li temps dins els horaris dels docents amb la mateixa rellevància que a les activitats docents, assignació de terminis i documents a membres concrets del grup de treball, elaboració d'actes de reunió com a eina de seguiment/acords i per a recollir les experiències i transmetre-les.

Fase IV Desenvolupament, seguiment i avaluació de les millores : Acompanyament als processos d'assessorament

Inicialment, les fases d'anàlisi del problema i de reflexió sobre les pràctiques de millora van comportar un esforç addicional significatiu per a l'assessora i pels membres de l'equip educatiu del centre en comparació amb la pràctica habitual.

Les propostes de canvi inicial consistiren en interioritzar els continguts conceptuals referents a normes, límits, hàbits i rutines, així com introduir canvis factibles al procediment d'entrevista amb la família: com preparar-la, com crear un clima de confiança i tranquil·litat, quina postura corporal adaptar durant l'entrevista, com aconseguir informació rellevant, com fer una escolta activa i empàtica, com ser assertiu, com utilitzar un llenguatge adequat (verbal, gestual, i no verbal), com validar als pares i mares amb pautes educatives, etc. Aquestes recomanacions de bones pràctiques es van recollir en un document consensuat que es va distribuir als membres de l'equip escolar. Es van iniciar petits canvis però progressius en la dinàmica educativa del centre.

Com indicadors d'aquests canvis es van fer servir la percepció subjectiva del temps dedicat a les entrevistes i a donar i recollir informació significativa, a més de la comprovació de l'ús correcte dels conceptes de norma, límit, hàbit i rutina. També el nombre de demandes d'intervenció al nostre servei per part dels docents d'educació infantil. És molt important fer menció de la dificultat de definir indicadors verificables o mesurables de les tasques d'actuació que siguin veritablement informatius per a una millor presa de decisions encaminades vers la millora.

Amb l'esforç de l'assessora per a dinamitzar el grup sencer amb un repertori de recursos discursius, la meitat dels membres del grup es va implicar molt activament. Caldria conèixer quins factors van poder restar implicació en els altres casos. Els docents que incorporaven les propostes de millora a la seva activitat verbalitzaven a les reunions una percepció positiva de la seva pràctica diària.

Fase V : Avaluació del procés i decisions sobre la continuïtat: valoració del procés

Al final del segon any de projecte, es va decidir que el document generat per a la millora de les entrevistes amb les famílies fos emprat per tot l'equip de tutors i tutores d'educació infantil del centre i incorporat a la carpeta de cada tutor de l'educació primària, un cop aprovat en claustre. El document proporcionava orientacions sobre diferents aspectes de les entrevistes: com preparar les entrevistes, com presentar el que es hi preocupa de l'infant, elements per a la

millora del clima de l'entrevista, l'actitud d'escolta davant la família, estratègies per ser assertius i empàtics.

En el curs actual la demanda d'intervencions del nostre servei s'ha reduït respecte als cursos anteriors, la qual cosa ens fa pensar que aquest projecte ha ajudat a millorar les competències dels docents d'educació infantil per ser més autònoms i eficaços.

La implementació del procés de millora en aquest centre públic d'educació infantil i primària, seguint l'estratègia general d'assessorament proposada per Lago i Onrubia (2011a, 2011b), sembla haver contribuït a millorar l'actuació dels docents en la resolució de problemes de comportament dels alumnes quan hi ha manca d'hàbits, normes i límits en l'entorn familiar.

Nota:

[1] Obra original Raquel-Amaya Martínez González. Programa-guía para el desarrollo de competencias emocionales, educativas y parentales. Madrid: Ministerio de Sanidad y Política Social. Secretaria General Técnica; 2009

Adaptació i traducció

Pilar Ramos, Sandra Manzanares. Servei de Salut Comunitària. Agència de Salut Pública de Barcelona. Amb l'assessorament de Raquel-Amaya Martínez González. "Programa de desenvolupament d'habilitats parentals per a famílies". CSB Consorci Sanitari de Barcelona Edita: Agència de Salut Pública de Barcelona. Edició 2012.

Referències Bibliogràfiques:

Lago, J. R., & Onrubia, J. (2011a). *Asesoramiento psicopedagógico y mejora de la práctica educativa*. Barcelona: Horsori, 2011.

Lago, J. R., & Onrubia, J. (2011b). Un modelo de asesoramiento para la mejora de las prácticas educativas. Dins E. Martín, & J. Onrubia (Coords.), *Orientación educativa y procesos de innovación y mejora de la enseñanza* (pp. 11-32). Barcelona. Graó.